

"Təsdiq edirəm"

"Tədris məsələləri" üzrə

prorektor vəzifəsini icra edən:

 dos.Z.I.Məmmədov

"16" 06 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050810 "Turizm işinin təşkili"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası"

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "S/f Azərbaycan coğrafiyası"

Fənn proqramı: (LDU "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında 14 sentyabr 2020-ci il tarixli 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.)

Kodu: İPF-B01

Tədris ili: II (2025-2026) Semestr: IV

Tədris yükü: cəmi: 60 saat. Auditoriya saati - 60 (30 saat mühazirə 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya N:

Saat: _____

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Taleh Mənsimov Bilal oğlu, coğ.ü.f.d.,dos.

Məsləhət günləri və saati: _____

E-mail ünvanı: bilaloglutaleh@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri Əli Məmmədov küçəsi 40

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat:

1. Z.B.Ağayev "Azərbaycanın fiziki coğrafiyası" Dərs vəsaiti, Bakı-2017
2. Azərbaycan Respublikasının fiziki coğrafiyası, I cild, Bakı-2014, AMEA
3. Azərbaycan Respublikasının iqtisadi, siyasi və sosial coğrafiyası, II cild, Bakı-2015, AMEA
4. Azərbaycan Respublikasının Regional coğrafiyası, III cild, Bakı-2015, AMEA
5. M.A.Müseyyibov "Azərbaycanın fiziki coğrafiyası" Dərs vəsaiti Bakı- 1998.
6. V.Əfəndiyev "Azərbaycanın iqtisadi və sosial coğrafiyası", Bakı-2010.
7. Coğrafiya Ensiklopediyası. I,II cild. Bakı- 2012.
8. Internet resursları.

IV.Perekvizitlər: Öncə "Materiklər və okeanların fiziki coğrafiyası" fənninin tədris olunması məqsəduyğun olardı.

V.Korekvizitlər: Eyni vaxtda Dünyanın iqtisadi və sosial coğrafiyasının tədris olunması əhəmiyyətlidir.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi:

Azərbaycan Respublikasının fiziki coğrafiyası fənninin tədrisi zamanı respublikamızın coğrafi mövqeyi, sahəsi, sərhədləri, relyefi, oroqrafiyası, geoloji quruluşu, faydalı qazıntıları, iqlimi, daxili suları, torpaq-bitki örtüyü, heyvanlar aləmi, müasir landşaftlarının formalaşması fiziki və iqtisadi-

coğrafi vilayətləri və onların müasir ekoloji problemləri və bütün bunlarla əlaqədar turizm imkanları haqqında tələbələri dərindən məlumatlandırmaqdan ibarətdir.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: : Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumlara görə.Əgər fənn həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal	Əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	Qeyri kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar 30 saat Cəmi 60 saat

N	Keçirilən mühazirə, seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		Müh.	Sem.	Müh.	Sem.
1	2	3	4	5	6
1	Mövzu. Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, sərhədləri və sahəsi. Plan: 1.Azərbaycan Respublikasının tarixi –coğrafi səciyyəsi 2.Azərbaycan Respublikasının coğrafi mövqeyi 3.Azərbaycan Respublikasının sahəsi və sərhədləri. Mənbə: [1,2,5]	2	2		
2	Mövzu. Azərbaycan Respublikası ərazisinin relyefi və onun iqtisadi cəhətdən qiymətləndirilməsi				

	Plan: 1. Azərbaycan Respub. oroqrafiyasının xüsusiyyətləri 2. Respublika ərazisinin relyefinin iqtisadi cəhətdən qiymətləndirilməsi Mənbə: [1,2,4]	2	2		
3	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının geoloji quruluşu və faydalı qazıntıları. Plan: 1. Azərbaycan Respublikası ərazisinin geoloji cəhətdən öyrənilməsi 2. Qeyri-filiz faydalı qazıntılar. 3. Yanacaq-energetika ehtiyatları 4. Azərbaycan Respublikasında rekreasiya ehtiyatları və mineral sular. Mənbə: [1,3,4]	2	2		
4	Mövzu. : Azərbaycan Respublikası ərazisinin iqlimi və onun iqtisadi cəhətdən qiymətləndirilməsi Plan: 1.Azərbaycan Respublikasının iqlimi və ona təsir edən amillər 2.Azərbaycan Respublikası ərazisində hava kütlələri və hakim küləklər 3.Azərbaycan Respublikası ərazisində havanın temperaturu və yağıntılar 4.Azərbaycan Respublikasının iqliminin təsərrüfat əhəmiyyəti Mənbə: [1,2,5,6]	2	2		
5	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının daxili suları və onun təsərrüfat əhəmiyyəti Plan: 1.Azərbaycanın çayları 2.Azərbaycanın gölləri 3.Azərbaycanın su anbarları və suvarma kanalları Mənbə: [1,2,4,5,6]	2	2		
6	Mövzu. Xəzər dənizi və onun müasir problemləri Plan: 1.Xəzər dünyanın ən böyük qapalı su hövzəsi kimi 2.Xəzərin ehtiyatları 3.Xəzərin müasir üç əsas problemi Mənbə: [1,3,4,5,6]	2	2		
7	Mövzu. Azərbaycan Respublikası ərazisinin torpaq və bitki örtüyü Plan: 1.Azərbaycan Respublika ərazisinin torpaq örtüyünün tədqiqi tarixi. 2.Azərbaycan respublikası torpaq tiplərinin müxtəlifliyi. Azərb.Resp.bitki örtüyü və onun öyrənilməsi tarixi 3.Azərbaycanın heyvanlar aləmi 4.Azərbaycan landşaftları Mənbə: [1,3,4]	2	2		

8	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının fiziki coğrafi rayonlaşdırılması. Plan: 1. Böyük Qafqaz təbii vilayəti 2. Kür dağarası çökəkliyi fiziki-coğrafi vilayəti 3. Kiçik Qafqaz fiziki –coğrafi vilayəti 4. Lənkəran təbii vilayəti 5. Orta Araz (Naxçıvan) fiziki –coğrafi vilayəti Mənbə:[1, 3, 5]	2	2		
9	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının əhalisi Plan: 1. Əhalinin təbii və mexaniki hərəkəti 2. Əhalinin sosial və milli tərkibi 3. Əmək ehtiyatları Mənbə:[3, 4, 6, 7]	2	2		
10	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının təsərrüfatının ümumi səciyyəsi.Sənaye. Plan: 1.Yanacaq-energetika sənayesi 2.Metallurgiya və maşınqayırma sənayesi 3.Kimya və tikinti sənayesi 4.Yüngül və yeyinti sənayesi Mənbə: [3,4,6,7]	2	2		
11	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının kənd təsərrüfatı Plan: 1. Kənd təsərrüfatının ərazi təşkilinin əsas qanunauyğunluqları 2. Bitkiçilik və heyvandarlıq Mənbə:[3,4,6,7]	2	2		
12	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyatı və xarici-iqtisadi əlaqələri Plan: 1. Nəqliyyatı 2. Xarici-iqtisadi əlaqələri Mənbə: [3,4,6,7]	2	2		
13	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının infrastruktur sahələr coğrafiyası Plan: 1. Azərbaycanın sosial infrastruktur sahələri 2.Azərbaycan Respublikasının kurort-turizm təsərrüfatı Mənbə:[3,4,6,7]	2	2		
14.	Mövzu:Azərbaycan Respublikasının iqtisadi coğrafi rayonlaşdırılması: Plan: 1. Bakı iqtisadi rayonu 2. Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu 3. Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu 4. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu 5. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu 6. Mil-Muğan iqtisadi rayonu 7. Mərkəzi-Aran iqtisadi rayonu Mənbə:[3,4,6,7]	2	2		
15.	Mövzu: Azərbaycan Respublikasının iqtisadi coğrafi rayonlaşdırılması: Plan:	2	2		

1. Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu				
2. Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu				
3. Qazağ-Tovuz iqtisadi rayonu				
4. Qarabağ iqtisadi rayonu				
5. Şərqi-Zəngəzur iqtisadi rayonu				
6. Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu				
7. Naxçıvan iqtisadi rayonu				
Mənbə: [3,4,6,7]				
Cəmi:60 saat	30	30		

XI. Fənn üzrə tələblər:

Azərbaycanın coğrafiyası fənnini öyrənməklə tələbələr Azərbaycanın təbii şəraiti, relyefi və oroqrafiyası haqqında, onun geoloji quruluşu və təbii sərvətləri, aqro-iqlim ehtiyatları, su ehtiyatları, torpaq və bitki ehtiyatları və onların müxtəlifliyi, respublikamızın həyatında onların əhəmiyyəti və mühafizə edilməsinin yolları haqqında biliklərə yiyələnməklə yanaşı eyni zamanda tələbələr respublikamızın əhalisi, təsərrüfatı, nəqliyyatı, xarici-iqtisadi əlaqələri və coğrafi rayonlaşdırılması haqqında da ətraflı məlumatlar əldə edəcəklər.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Semestrin sonunda tələbələr yuxarıda qeyd edilən məqsədə müvafiq olaraq aşağıdakıları bacaracaqlar:

- Ölkənin təbii-coğrafi şəraiti, geoloji quruluşu, relyefi, faydalı qazıntıları, iqlimi, çayları, gölləri, yeraltı suları, bioloji ehtiyatları və s. barədə biliklər əldə edəcək və tətbiq edə biləcəklər.
- Azərbaycan ərazisində iqlimin, çay şəbəkəsinin, torpaq-bitki örtüyünün xüsusiyyətlərini, onların ayrı-ayrı fiziki-coğrafi rayonlar üzrə fərqli olmasının səbəblərini təhlil edə biləcəklər
- Respublikada əhalinin, əmək ehtiyatlarının kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinin təhlili əsasında demoqrafik inkişafda gedən meyilləri təhlil edəcək, ölkədəki mövcud demoqrafik vəziyyət barədə məlumatları təhlil və tətbiq etməyi bacaracaqlar.
- Ölkənin sənayesi, kənd təsərrüfatı, nəqliyyatı, digər istehsal və qeyri-istehsal sahələrinin vəziyyəti, onun sahə və ərazi strukturu, ölkənin xarici iqtisadi əlaqələri barədə məlumatları təhlil edə biləcəklər
- Əldə edilən bilik və bacarıqları xəritə üzərində və praktiki tapşırıqlarda tətbiq edə biləcəklər

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

İmtahan sualları:

1. Azərbaycan Respublikasının coğrafi mövqeyi
2. Azərbaycan Respublikasının sahəsi və sərhədləri.
3. Azərbaycan Respub. oroqrafiyasının xüsusiyyətləri
4. Azərbaycan Respublikası ərazisinin geoloji cəhətdən öyrənilməsi
5. Qeyri-filiz faydalı qazıntılar.
6. Yanacaq-energetika ehtiyatları
7. Azərbaycan Respublikasında rekreasiya ehtiyatları və mineral sular
8. Azərbaycan Respublikasının iqlimi və ona təsir edən amillər
9. Azərbaycan Respublikası ərazisində hava kütlələri və hakim küləklər
10. Azərbaycan Respublikası ərazisində havanın temperaturu və yağıntılar
11. Azərbaycan Respublikasının iqlim təsnifatı
12. Azərbaycanın çayları
13. Azərbaycanın gölləri
14. Azərbaycanın su anbarları və suvarma kanalları
15. Xəzər dənizinin ən böyük qapalı su hövzəsi kimi
16. Xəzərin müasir üç əsas problemi
17. Azərbaycan respublikası torpaq tiplərinin müxtəlifliyi.
18. Azərb.Resp.bitki örtüyü və onun öyrənilməsi tarixi
19. Azərbaycanın heyvanlar aləmi
20. Azəbaycanda əhalinin təbii və mexaniki hərəkəti
21. Azəbaycanda əhalinin sosial və milli tərkibi
22. Azəbaycanda əmək ehtiyatları

23. Azərbaycanın yanacaq-energetika sənayesi
24. Azərbaycanın metallurjiya və maşınqayırma sənayesi
25. Azərbaycanın kimya və tikinti sənayesi
26. Azərbaycanın yüngül və yeyinti sənayesi
27. Azərbaycanın kənd təsərrüfatının ərazi təşkilinin əsas qanunauyğunluqları
28. Azərbaycanın bitkiçilik və heyvandarlıq
29. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyatı
30. Azərbaycan Respublikasının xarici-iqtisadi əlaqələri
31. Azərbaycanın sosial infrastruktur sahələri
32. Azərbaycan Respublikasının kurort-turizm təsərrüfatı
33. Bakı iqtisadi rayonu
34. Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
35. Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
36. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
37. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
38. Mül-Muğan iqtisadi rayonu
39. Mərkəzi-Aran iqtisadi rayonu
40. Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
41. Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
42. Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
43. Qarabağ iqtisadi rayonu
44. Şərqi-Zəngəzur iqtisadi rayonu
45. Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
46. Naxçıvan iqtisadi rayonu

I Kollokvium sualları (11.11.2025 tarixinədək keçirilən mövzular üzrə):

1. Azərbaycan Respublikasının coğrafi mövqeyi
2. Azərbaycan Respublikasının sahəsi və sərhədləri.
3. Azərbaycan Respub. orografiyasının xüsusiyyətləri
4. Böyük Qafqaz dağları
5. Kiçik Qafqaz dağları
6. Talış dağları və Lənkəran ovalığı
7. Kür dağarası çökəkliyi
8. Azərbaycan Respublikası ərazisinin geoloji cəhətdən öyrənilməsi
9. Qeyri-filiz faydalı qazıntılar.
10. Yanacaq-energetika ehtiyatları
11. Azərbaycan Respublikasında rekreasiya ehtiyatları və mineral sular.
12. Azərbaycan Respublikasının iqlimi və ona təsir edən amillər
13. Azərbaycan Respublikası ərazisində hava kütlələri və hakim küləklər
14. Azərbaycan Respublikası ərazisində havanın temperaturu və yağıntılar
15. Azərbaycan Respublikasının iqlim təsnifatı

II Kollokvium sualları (16.12.2025 aralığında keçirilən mövzular üzrə):

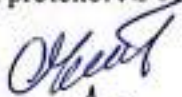
1. Azərbaycanın çayları
2. Azərbaycanın gölləri
3. Azərbaycanın su anbarları və suvarma kanalları
4. Xəzər dünyanın ən böyük qapalı su hövzəsi kimi
5. Xəzərin ehtiyatları
6. Xəzərin müasir üç əsas problemi
7. Azərbaycan Respublikası ərazisinin torpaq örtüyünün tədqiqi tarixi.
8. Azərbaycan Respublikası torpaq tiplərinin müxtəlifliyi.
9. Azərb.Resp.bitki örtüyü və onun öyrənilməsi tarixi
10. Azərbaycanın heyvanlar aləmi

11. Azərbaycanın əhalinin təbii və mexaniki hərəkəti
12. Azərbaycanda əhalinin sosial və milli tərkibi
13. Azərbaycanda əmək ehtiyatları
14. Azərbaycanda yanacaq-energetika sənayesi
15. Azərbaycanda metallurgiya və maşınqayırma sənayesi

"S/f Azərbaycanın coğrafiyası" fənninin "Turizm işinin təşkili"(proqramları üzə) tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabusu "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 01).

Fənn müəllimi:

dos.T.B.Mənsimov

Kafedra müdiri :

dos. S.Q.Əzizov